

Conflictivitat armada i violència contra la població LGTBI: reptes per a la construcció de pau

êc̃p̃ escola de
cultura de pau

Ana Villellas

Investigadora de l'Escola de Cultura de Pau de la UAB

Núm. 2 Març 2020

Apunts ECP de
Conflictes i Pau

Resum

La violència per motius d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere afecta persones lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals (LGTBI) en tot tipus de contextos en el món, vulnerant els seus drets humans en múltiples formes. Organitzacions de la societat civil i organismes de drets humans han denunciat el risc que suposen els conflictes armats com a agreujant de les violències preexistents contra la població LGTBI. Malgrat l'infra-registre d'aquest tipus de violència, aquesta ha estat documentada en conflictes com Colòmbia, l'Iraq o Síria, entre d'altres, posant de manifest els seus impactes específics en tots els àmbits de les vides de la població LGTBI, així com els obstacles per la defensa dels seus drets, com la impunitat prevalent. Davant la situació de violència contra població LGTBI en contextos de conflicte resulta urgent abordar i transformar els biaixos de gènere en les anàlisis sobre conflictivitat armada i en els esforços de construcció de pau.

A tot el món les persones lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals (LGTBI)¹ fan front a violència i discriminació per motius d'orientació sexual, identitat de

gènere, expressió de gènere i característiques sexuals, en formes múltiples i interrelacionades. Esdeveniments recents posen de manifest la gravetat de la violència, incloent en contextos en situació de guerra o postguerra i crisi sociopolítiques. Entre aquests, una nova onada de violència a principis de 2019 contra homes homosexuals o percebuts com a tals per part de forces de seguretat a Txetxènia; l'assassinat el 2017 de més de 220 persones iraquianes LGTBI o percebudes com a tals, segons l'informe ombra presentat al Comitè per a l'Eliminació de la Discriminació contra la Dona al setembre de 2019 per part de les ONG MARE, IraQueer, Outright Action International i l'Organization of Women 's Freedom in Iraq (OWFI); i l'assassinat de 63 persones trans a Mèxic entre octubre de 2018 i setembre de 2019 i un balanç a tot el món d'al menys 331 persones trans assassinades durant aquest període, segons el projecte de recerca Transrespect versus Transphobia Worldwide². 2019 també va ser l'any en què l'hostilitat de certs Estats va posar en dubte la renovació del mandat de l'Expert Independent sobre la Protecció contra la Violència i la Discriminació per motius d'orientació sexual o identitat de gènere, figura creada el 2016 pel Consell de Drets humans de Nacions Unides per avaluar l'aplicació pels Estats dels instruments internacionals de drets humans relacionats amb la superació de la violència i discriminació per motius d'orientació sexual i identitat de gènere, entre d'altres objectius. Finalment, i malgrat resistències en forma d'una desena d'esmenes, el Consell de Drets Humans va renovar el mandat d'aquesta figura al juliol de 2019, amb els vots a favor de 27 estats, 12 en contra i l'abstenció de set.

1. Aquesta publicació utilitza la terminologia "persones lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals (LGTBI)" pel seu ús està en l'àmbit de disseminació d'aquesta publicació. No obstant això, l'ús d'aquesta o una altra terminologia no és neutre. L'Escola de Cultura de Pau és conscient que el terme LGTBI suposa una simplificació d'una realitat heterogènia i que agrupa realitats i necessitats molt diverses. Com assenyalen Lavinias Picq i Thiel (2015), les categories LGTBI no recullen tot l'espectre de diversitat sexual i són alienes a moltes cultures. Per a més informació sobre les implicacions al voltant de les terminologies es recomana Lavinias Picq, Manuela i Markus Thiel, *Sexualities in World Politics. How LGBTQ claims shape International Relations*, Nova York: Routledge, 2015.

2. Trans Respect versus Transphobia, *TMM Update Trans Day of Remembrance 2019. 331 reported murders of trans and gender-diverse people in the last year.*

La violència i discriminació per motius d'orientació sexual o identitat de gènere

La violència per motius d'orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere i característiques sexuals constitueix una flagrant violació del dret de tota persona als drets humans i les llibertats tipificats en el dret internacional dels drets humans. Es tracta de formes de violència i discriminació vinculades, com ha assenyalat el *Expert Independent de l'ONU* sobre aquesta temàtica, a estructures de poder més àmplies, desigualtats de gènere profundament arrelades i a la rigidesa de les normes de gènere i sexuals. Al nucli d'aquestes normes de gènere hi ha una aproximació binària a la identitat de gènere, l'orientació sexual, l'expressió de gènere.³ A més a més, la violència i discriminació per prejudicis relatius a l'orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere i característiques sexuals es produeixen en un *continuum*, que abasta des de l'espai íntim, familiar i comunitari, fins a l'espai públic, i és perpetrada tant per persones properes, familiars o membres de la comunitat, fins per persones i grups aliens, incloent extremistes religiosos, nacionalistes extremistes, grups paramilitars, grups armats d'oposició, milícies, així com forces de seguretat, entre d'altres. La violència és multidimensional, i inclou violència física i psicològica i vulneracions de drets humans i llibertats a tots els aspectes de la vida, incloent l'educació, la salut, l'habitatge, el benestar econòmic, la participació política, la seguretat personal, entre d'altres.

La violència i discriminació contra la població LGTBI és perpetrada a tot el món i alhora es veu influïda per les normes, estereotips i aproximacions de cada context històric i espacial al gènere i la sexualitat.⁴ Està influïda també per les diverses condicions que generen múltiples experiències de vida (edat, religió, ètnia, classe, lloc d'origen i de residència, entre d'altres) i les asimetries de poder associades a aquestes. Nacions Unides subratlla també “les interseccions en gran mesura sense explorar amb la discapacitat, el racisme, la xenofòbia o els cicles de violència que impulsen les

persones a fugir dels seus països”.⁵ Fins i tot en un context global de dades insuficients per determinar l'abast real de la violència i discriminació, per la manca de sistemes de registre per part dels Estats o registres incomplets –per categories inexactes o amb prejudicis?⁶ i infra-denúncies a causa dels riscos de persecució, represàlies i extorsió, les dades disponibles mostren un quadre de discriminació i violència per motius d'orientació sexual i identitat de gènere estès, en el qual les persones gais, lesbianes, trans, bisexuals i altres persones de gènere disconforme amb les normes hegemòniques s'enfronten “a la quasi certesa de patir violència durant la seva vida i que, com a norma general, viuen cada dia conscients d'això i amb aquest temor”.⁷

En relació als conflictes armats, aquests han estat assenyalats com un factor que pot agreujar la violència i la discriminació contra les persones LGTBI. El *continuum* de la violència contra la població LGTBI posa de manifest la importància d'una aproximació holística a aquest tipus de violència i discriminació, que no només posi el focus en els casos de conflicte armat, ja que es donen nivells de violència extrema contra població LGTBI en contextos que no són considerats com de guerra ni crisis sociopolítiques, i que alhora tingui en compte els impactes dels conflictes armats i altres tipus de situacions de conflictivitat armada.

La violència i discriminació per motius d'orientació sexual o identitat de gènere i els conflictes armats

La dimensió dels conflictes armats com a factor que pot exacerbar la violència i discriminació contra la població LGTBI tant durant les guerres com en les fases de llarg termini de postguerra o en situacions de tensions militaritzades posa de manifest la urgent necessitat d'un enfocament interseccional tant en l'anàlisi sobre els conflictes armats i la construcció de pau, com en els esforços encaminats a la prevenció, gestió i transformació de conflictes. Aquests han tendit a obviar la interacció entre les dinàmiques de prejudicis per motius d'orientació sexual i les dinàmiques bèl·liques i postbèl·liques, les seves causes i impactes per

3. *Experto Independiente sobre la Protección contra la Violencia y la Discriminación por motivos de orientación sexual o identidad de género, Informe del Experto Independiente sobre la Protección contra la Violencia y la Discriminación por motivos de orientación sexual o identidad de género, Victor Madrigal-Borloz, A/HRC/38/43, 11 de maig de 2018.*

4. Per reflexions sobre el pes del colonialisme en l'enfortiment del binarisme de gènere, vegeu per exemple Ihejirika, Chidera, *Fuck your gender norms: how Western colonisation brought unwanted binaries to Igbo culture*, Gal-dem, 19 de febrer de 2020.

5. *Experto Independiente sobre la Protección contra la Violencia y la Discriminación por motivos de orientación sexual o identidad de género, op. cit.*

6. *Oficina del Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Derechos Humanos, Discriminación y violencia contra las personas por motivos de orientación sexual e identidad de género, A/HRC/29/23, 4 de maig de 2015.*

7. *Experto Independiente sobre la Protección contra la Violencia y la Discriminación por motivos de orientación sexual o identidad de género, op. cit.*

a la població directament afectada, la població civil LGTBI, i per al conjunt de la societat.

Progressivament s'han anat incrementant les investigacions i denúncies sobre les interaccions entre conflicte armat i vulneracions dels drets humans de la població LGTBI, entre militarisme i violència per motius d'orientació sexual, en gran part com a resultat de la feina de documentació i denúncia d'organitzacions LGTBI i actors defensors dels drets humans. Com assenyalava una investigació de l'ONG International Alert, en contextos de conflicte i postconflicte la població LGTBI pot ser objecte de majors nivells d'abusos i exclusió, i la persecució contra la població LGTBI pot anar de la mà d'altres formes violentes d'intolerància sota consignes de patriotisme.⁸ International Alert també assenyalava com actors armats perpetren pràctiques de vigilància i control seguint normes de gènere heterosexuales i conservadores i persegueixen de manera violenta a població LGTBI. Segons aquesta investigació, la població LGTBI sovint afronta situacions de risc d'assetjament, abusos i violència sexual per part de forces de seguretat, grups informals violents i individus, especialment al voltant de casernes, comissaries, presons, centres de detenció, campaments de desplaçats i instal·lacions frontereres. La població desplaçada i refugiada LGTBI també fa front a una situació de vulnerabilitat específica, com han assenyalat ACNUR i ACNUD. Aquests organismes alerten que a el risc desproporcionat de patir detencions arbitràries, abusos policials, assassinats extrajudicials per actors estatals i no estatals previ al seu desplaçament, s'afegeixen els greus riscos associats al desplaçament. Durant el trànsit i en els països d'acollida, les persones LGTBI afronten perjudici i violència i la majoria d'Estat continuen sense atorgar l'estatus de refugiat en casos de fundats temors de persecució per motius d'orientació sexual o identitat de gènere, expressió de gènere o característiques sexuals. Segons ACNUR i ACNUD, en l'actualitat només 37 Estats han concedit asil a persones en base a d'aquests motius.

Organitzacions LGTBI i de defensa dels drets humans i mitjans de comunicació han denunciat pràctiques violentes per part d'actors armats en contextos de conflicte. Entre ells, l'informe ombra presentat al Comitè CE-

Els conflictes armats constitueixen un factor que pot agreujar la violència i discriminació preexistents contra la població LGTBI, incloent en forma de persecució i violència sexual per diversos actors dels conflictes

Les persones LGTBI desplaçades forçosament fan front a violència i prejudicis durant el trànsit i als països d'acollida i només 37 estats han concedit asil a persones que han fugit de la violència per motius d'orientació sexual o identitat de gènere

DAW el 2019 per les organitzacions de la societat civil MARE, IraQueer, Outright International i Organization of Women's Freedom in Iraq (OWFI) denuncia la violència i discriminació contra població LGTBI a l'Iraq, incloent el risc constant de patir discriminació, violència extrema, tortura i assassinat. L'informe assenyalava que les violacions de drets humans són comeses per familiars, combatents de milícies, militants religiosos de diversos grups, així com actors governamentals. Segons l'informe, de 257 persones iraquianes LGTBI entrevistades entre 2015 i 2018, el 96% havien patit violència verbal i/o física. En molts casos, la població LGTBI ha patit violència física, violació i, en casos extrems, l'assassinat. Segons les dades de IraQueer recollides a l'informe, hi ha denúncies d'agressions sexuals, físiques i verbals en punts de control al voltant de Bagdad i altres ciutats. Hi ha casos documentats d'agressions físiques i humiliacions de policia iraquiana contra persones trans, així com agressions físiques contra població LGTBI a la regió autònoma kurda de l'Iraq. L'informe ombra també assenyalava abusos específics contra persones lesbianes, sovint obligades a casar-se amb homes. La població LGTBI a l'Iraq afronta una situació d'especial vulnerabilitat davant actors vinculats al conflicte i des de 2003 han afrontat diverses campanyes organitzades de violència. Dels crims comesos contra població LGTBI i que han pogut ser documentats per IraQueer, el 53% van ser perpetrats per actors governamentals i grups armats afiliats i un altre 10% per ISIS. Segons l'informe, en àrees sota control de ISIS, la població LGTBI o percebuda com a tal va ser perseguida violentament en nivells considerats aclaparadors, incloent execucions i amb total impunitat.

A Colòmbia, va resultar clau un informe del Centre Nacional de Memòria Històrica (*Aniquilar la Diferència. Lesbianas, gays, bisexuales y transgeneristas en el marco del conflicto armado colombiano*), de 2015, que va recollir les experiències de la població LGTBI colombiana de violència i discriminació associada al conflicte, les conseqüències per les víctimes LGTBI i les seves memòries i estratègies d'afrontament i resiliència.⁹ La Comissió Interamericana de Drets Humans assenyalava que des de 1993 ha rebut informació sobre violència perpetrada contra població LGTBI en el marc del conflicte armat colombià com a forma de "neteja social".¹⁰ Organitzacions colombianes

8. Myrntinen, Henri, Jana Naujoks y Judy El-Bushra, *Re-Thinking Gender in Peacebuilding*, International Alert, maig de 2014.

9. Centro Nacional de Memoria Histórica. *Aniquilar la Diferencia. Lesbianas, gays, bisexuales y transgeneristas en el marco del conflicto armado colombiano*. Bogotá, CNMH - UARIV - USAID - OIM, 2015.

10. Inter-American Commission on Human Rights, *Violence against lesbian, gay, bisexual, trans and intersex persons in the Americas*, OAS/Ser.LN/II.rev.1, Doc. 36, 12 de novembre de 2015.

de la societat civil també han documentat els vincles entre la violència contra la població LGTBI i les estratègies de control social i territorial d'actors armats, que han tractat d'imposar un determinat ordre social incloent en relació amb la identitat de gènere, orientació sexual i expressió de gènere.¹¹ El Registre Únic de Víctimes de Colòmbia (RUV) el febrer de 2020 comptabilitzava 4.425 persones LGTBI registrades com a víctimes relatives a 8.141 fets victimitzants i altres 1.046 persones intersexuals registrades com a víctimes en relació amb un total de 1.395 fets victimitzants.¹² No obstant això, organitzacions LGTBI com Caribe Afirmativo, Colombia Diversa i Fundación Santamaría senyalen que hi ha infra-registre a Colòmbia sobre la violència contra la població LGTBI en el marc del conflicte, a causa de factors com la desconfiança cap a l'Estat, el desconeixement de drets, maltractament per funcionaris i riscos d'un increment de la vulnerabilitat com a conseqüència de la denúncia.¹³ Els principals fets victimitzats denunciats per les persones LGTB registrades com a víctimes al RUV van ser el desplaçament forçat (4.107 víctimes i 5.235 fets), les amenaces (1.297 i 1.502 fets) i els delictes contra la llibertat i la integritat sexual en el transcurs del conflicte armat (495 víctimes i 519 fets), segons les dades de principis del 2020.

A Ucraïna s'ha denunciat persecució contra població LGTBI tant per part dels grups armats de l'est d'Ucraïna, com per sectors ultranacionalistes ucraïnesos, alguns lligats a batallons combatents a la guerra, com Pravy Sektor.¹⁴ El 2018, Amnistia Internacional, Human Rights Watch i Freedom House van alertar de l'increment a Ucraïna d'atacs violents, intimidacions i amenaces per part de grups com C14, Pravy Sektor, Traditsii i Poryadok (Tradicions i Ordre), Karpatska Sich, entre d'altres – organitzacions considerades paramilitars, neonazis o ultranacionalistes, en diferents anàlisis –, contra persones LGTBI, així com contra població gitana, feminista i activistes de drets humans. A més, van denunciar que les autoritats poques vegades han iniciat investigacions i van expressar preocupació per informacions de premsa que han assenyalat com algunes administracions locals han reclutat a persones membres d'organitzacions que

promouen odi i discriminació per dur a terme funcions de control durant les protestes pacífiques.¹⁵

Iraq, Colòmbia o Ucraïna s'afegeixen a altres països en conflicte o crisis militaritzades on s'ha denunciat violència contra la població LGTBI, com Síria o Nigèria o el conflicte armat a Perú en les darreres dècades del segle XX, així com els països d'acollida de població refugiada desplaçada per situacions de conflicte, com Líban o Kenia. Al seu torn, a 23 dels 32 conflictes armats actius el 2019 hi havia legislació discriminatòria contra la població LGTBI,¹⁶ si bé l'existència de protecció legal no és garantia de protecció efectiva, especialment en contextos de crisis militaritzades i de proliferació d'actors armats.

La Comissió Interamericana de Drets Humans ha rebut des de fa dècades denúncies de violència contra població LGTBI com a forma de “neteja social” en el conflicte armat de Colòmbia

El llegat dels conflictes i l'enfocament interseccional

D'altra banda, a la llum dels debats sobre seguretat feminista i femicidi que s'estan duent a terme a Amèrica del Sud i Centreamèrica, cal preguntar-se per la interrelació entre violència contra població LGTBI i el llegat de llarg termini de guerres civils i dictadures passades en què la violència extrema i la militarització quotidiana van tenir formes específiques de gènere, de la mà de l'arrelament del patriarcat i les desigualtats de gènere. Així, a Amèrica Llatina s'ha estudiat el vincle entre la violència femicida actual i els impactes de llarga durada de les guerres civils i les anomenades guerres brutes en aquesta regió i de les seves pràctiques patriarcals.¹⁷ També s'han estudiat els vincles entre femicidi i elements que deriven d'aquelles guerres civils i dictadures com són les limitacions dels acords de pau en l'abordatge de les causes de fons dels conflictes, la impunitat que va acompanyar a les transicions, la normalització de la violència i l'accés a les armes. Per exemple, en el cas d'El Salvador han estat assenyalats diversos factors que repercuteixen en la violència femicida actual, incloent-ne les lleis d'impunitat – finalment considerades inconstitucionals el 2016 –, l'absència de reformes de fons del poder judicial i altres institucions i la falta de resolució de qüestions que

11. Colombia Diversa, *Vivir bajo sospecha. Estudios de caso: personas LGBT víctimas del conflicto armado en Vistahermosa y San Onofre*, maig de 2017.

12. El RUV distingeix entre categories “LGTBI” i “Intersexuals”. Estadístiques recollides al RUV de Colòmbia, disponibles a <https://www.unidadvictimas.gov.co/es/registro-unico-de-victimas-ruv/37394> [consultat al març de 2020].

13. Colombia Diversa, Caribe Afirmativo i Santamaría Fundación, *Cuerpos excluidos, rostros de impunidad. Informe de violencia hacia personas LGBT en Colombia*, 2015.

14. Bateson, Ian, “Ukraine's LGBT community: Trapped between warring sides”, *Aljazeera*, 12 de març de 2015.

15. Human Rights Watch, *Ukraine: Investigate, Punish Hate Crime. Violent Attacks by Radical Groups Increasing*, 14 de juny de 2018.

16. Dades sobre conflictes armats de l'Escola de Cultura de Pau i dades de legislació discriminatòria contra població LGTBI de ILGA/Lucas Ramón Mendos, *Homofobia de Estado 2019: Actualización del Panorama Global de la Legislación*, Ginebra, ILGA, desembre de 2019

17. Fregoso, Rosa-Linda, i Cynthia Bejarano. 2010. “Introduction: A Cartography of Femicide in the Américas”. A *Terrorizing Women: Femicide in the Americas*, eds. Rosa-Linda Fregoso i Cynthia Bejarano. Duke University Press.

formaven part de les causes de fons de la guerra, com la desigualtat econòmica.¹⁸

Tenint en compte les investigacions en aquesta línia en l'àmbit de la seguretat feminista, resulta necessària una major investigació sobre les possibles interaccions entre el llegat de conflictes i dictadures, les seves formes específiques de violència de gènere i la violència actual contra població LGTBI en aquests contextos, per tal d'extreure aprenentatges per enfortir l'enfocament interseccional i els drets de la població LGTBI en els processos de pau, processos de justícia transicional, transicions i reformes associades (incloent-ne reforma del sector de seguretat, polítiques econòmiques i socials, entre d'altres). De fet, en el cas de Centreamèrica, organismes internacionals com Nacions Unides, la Comissió Interamericana de Drets Humans (CIDH) i l'Organització d'Estats Americans (OEA) han alertat sobre la situació de vulnerabilitat i els nombrosos casos d'agressions i assassinats de població LGTBI, especialment dones trans, perpetrats per grups armats il·legals i crim organitzat.¹⁹ La CIDH, fent-se ressò de denúncies de la Xarxa Llatinoamericana i del Carib de Persones Trans, assenyalava que la violència contra dones trans per part de maras i bandes a Guatemala, Hondures i El Salvador és especialment greu.²⁰ A més, el 79% dels assassinats contra persones trans al món durant el període entre 2008 i setembre de 2019 es van produir a Sud-amèrica i Centreamèrica, segons el registre del projecte Transrespect versus Transphobia Worldwide –tot i que la valoració de les xifres ha de tenir en compte la situació global d'infra-registre, com s'assenyalava anteriorment.²¹ Àsia, la segona regió més afectada en aquest període, representava el 8,5% dels assassinats. El 38% dels assassinats de persones trans al món en aquesta etapa es van perpetrar amb arma de foc, el 20% amb arma blanca, el 10% mitjançant pallisses, segons Transrespect versus Transphobia Worldwide, la qual cosa de nou remet a la importància d'enfortir l'enfocament interseccional en l'abordatge del desarmament. Una anàlisi més desagregada per països de la mateixa font, centrat en el període entre 2008 i setembre de 2016, assenyalava que en termes absoluts, els països amb major nombre d'assassinats de persones trans eren Brasil (900), Mèxic (271), EUA (154), Colòmbia (114), Veneçuela (110) i Hondures (189).²² En

termes relatius (nombre de denúncies d'assassinats per cada milió d'habitants) eren Hondures (amb una taxa de 10,7), Guyana (5), El Salvador (4,6), el Brasil (4,5), Veneçuela (3,6) i República Dominicana (3,5). En aquest període (2008-2016), Amèrica del Sud i Centreamèrica representaven el 78% del total d'assassinats denunciats.

Organitzacions de la societat civil i organismes internacionals han alertat sobre la violència contra dones trans per part de maras i d'altres bandes a Centreamèrica

Reptes per a la construcció de pau inclusiva

El dret internacional dels drets humans i el dret internacional humanitari protegeixen formalment els drets humans de totes les persones, incloent de les persones LGTBI, i obliguen els Estats a garantir aquesta protecció. En les darreres dècades s'ha expandit el cos normatiu internacional i regional de protecció davant la violència i discriminació per motivacions d'orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere i característiques sexuals, així com els mecanismes de denúncia.²³ Així mateix, població LGTBI s'organitza i mobilitza en múltiples contextos de violència i discriminació, incloent-ne de conflicte armat. No obstant això, els marcs legislatius estatals mostren un panorama volàtil, amb avanços i retrocessos. En l'àmbit de la construcció de pau, tot i els impactes dels conflictes sobre la població LGTBI, aquesta ha estat tradicionalment exclosa dels àmbits de negociacions de pau i de la presa de decisions en les fases postbèl·liques, amb algunes excepcions com el cas de Colòmbia. En aquest país, col·lectius LGTBI–articulats ja com a sector de població amb plantejaments propis en el marc de la plataforma “Planeta Pau” durant les negociacions entre el Govern d'Andrés Pastrana i les FARC– es van involucrar a les negociacions de pau entre el Govern de Juan Manuel Santos i les FARC a través de la seva participació, entre d'altres espais, a la delegació de gènere així com també a les delegacions de víctimes. Això se suma a la seva mobilització més àmplia a favor d'una sortida pacífica al conflicte. A més, el text de l'acord de pau va incloure el reconeixement d'alguns impactes específics sobre la població LGTBI, encara que aquest reconeixement –com l'enfocament transversal de gènere– va ser perseguit per alguns sectors en contra. Més enllà del cas de Colòmbia, segons la base de dades del Political Settlements Research Programme (Universitat d'Edimburg), de 1.500 acords de pau entre 1990 i 2015,

18. Musalo, Karen. 2019. “El Salvador—A Peace Worse Than War: Violence, Gender and a Failed Legal Response”. *Yale Journal of Law & Feminism* 3(1).

19. Experto Independiente sobre la Protección contra la Violencia y la Discriminación por motivos de orientación sexual o identidad de género, *op. cit.*; i Inter-American Commission on Human Rights, *Violence against lesbian, gay, bisexual, trans and intersex persons in the Americas, op. cit.*

20. *Ibid.*

21. Trans Respect versus Transphobia, *TMM Update Trans Day of Remembrance 2019. 331 reported murders of trans and gender-diverse people in the last year.*

22. Trans Respect versus Transphobia, *Trans Day of Remembrance (TDoR) 2016. Press Release. Almost 300 trans and gender-diverse people reported murdered in the last year*, 9 de novembre de 2016.

23. ILGA/Lucas Ramón Mendos, *Homofobia de Estado 2019, Ginebra: ILGA, març de 2019; ILGA/Lucas Ramón Mendos, Homofobia de Estado 2019: Actualización del Panorama Global de la Legislación*, Ginebra, ILGA, desembre de 2019; Margalit, Alon, “Still a blind spot: The protection of LGBT persons during armed conflict and other situations of violence”, *International Review of the Red Cross* (2018), 100 (1-2-3), pp. 237-265.

només nou contenien referències d'una manera o altra a l'orientació sexual, de les quals sis proporcionaven drets i tres restringien els drets de la població LGTBI.²⁴ Així mateix, l'agenda internacional de gènere, pau i seguretat (anomenada "dones, pau i seguretat" a nombrosos àmbits institucionals) també afronta el repte de superar limitacions relatives al binarisme de gènere i heterocentrat i d'enfortir l'enfocament interseccional.

Conclusions

La violència per motius d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere constitueix una greu vulneració de drets humans que afecta a persones LGTBI en tot tipus de contextos al món. Els conflictes armats i crisis militaritzades poden exacerbar aquesta violència

en múltiples formes, com han denunciat i documentat organitzacions de la societat civil i organismes internacionals en nombrosos casos, com l'Iraq, Síria, Colòmbia o Ucraïna. En el context de conflictivitat armada actual, cada vegada més caracteritzada per la proliferació i fragmentació d'actors armats no estatals i l'ús de mètodes i mitjans de guerra que generen greus danys a la població civil en el curt i llarg termini,²⁵ resulta urgent situar els drets humans de la població LGTBI en el focus de la prevenció i transformació de conflictes, incloent a través de la participació efectiva d'organitzacions LGTBI en l'àmbit de les pre-negociacions, negociacions de pau, diàlegs nacionals, implementació d'acords de pau i processos de justícia transicional, així com de la transversalització de l'enfocament interseccional en el disseny i implementació de tots aquests processos i reformes associades.

-
24. Bell, Christine, *Gender Violence in Conflict and Peace Processes: The Neglect of LGBT Security*. Post a Political Settlements Research Programme, 22 de gener de 2019, <http://www.politicalsettlements.org/2019/01/22/lgbt-security/>.
25. Secretari general de l'ONU, *La protecció de los civiles en conflictos armados*, S/2019/373, 7 de maig de 2019.

Aquesta publicació està subjecta a una llicència de Creative Commons. Es permet la reproducció total o parcial, la distribució i la comunicació pública de l'obra, sempre que no sigui amb finalitats comercials, i sempre que es reconegui l'autoria de l'obra original. No es permet la creació d'obres derivades.

El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva de l'Escola de Cultura de Pau i no reflecteix l'opinió de l'ACCD ni de la Generalitat de Catalunya.

 escola de cultura de pau

 UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Escola de Cultura de Pau
Parc de Recerca, Edifici MRA,
Universitat Autònoma de Barcelona
08193 Bellaterra (Espanya)
+34 93 586 88 42
pr.conflict.escolapau@uab.cat
escolapau.uab.cat

Amb el suport:

 Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

 Generalitat de Catalunya

@escolapau
EscolaPau